

Rašeliništní mechorosty Českomoravské vrchoviny

Táňa Štechová, Eva Holá, Alžběta Manukjanová

výsledky 2016-2017

Dicranum bonjeanii (dvouhrotec bahenní)

Porost *Dicranum bonjeanii* (PR Šímanovské rašeliniště). Foto: E. Holá.

Dicranum bonjeanii je vrcholoplodý mech s dlouze kopinatými a lehce jednostranně zahnutými listy, které jsou ve špičce slabě příčně vlnité. **Je typickým druhem rašelinných luk a okrajů rašelinišť, vzácněji jej lze najít na bultech uprostřed zamokřených centrálních partií rašelinišť.**

Kategorie ohrožení (LR-nt / rLR-nt)

Počet lokalit druhu *Dicranum bonjeanii* je poměrně nízký, na většině lokalit jsou jeho populace velmi malé. S velkou pravděpodobností se jedná o částečně přehlížený druh a dá se předpokládat, že reálný počet recentních lokalit je o něco vyšší. Údajů o historickém výskytu je k dispozici velmi málo, zřejmě však prodělal podobný ústup jako ostatní rašeliništní druhy.

Rozšíření

Mech *Dicranum bonjeanii* roste roztroušeně po celé České republice, **centrem jeho výskytu je Českomoravská vrchovina, kde se nachází více než polovina z recentně známých lokalit.** Druh byl v cílovém území zaznamenán na 30 lokalitách, roste roztroušeně jak na okrajích zachovalejších rašelinišť, tak i na degradovanějších rašelinných loukách. Na většině lokalit jsou populace druhu tvořeny několika jednotlivými malými trsy, pouze vzácněji byly zaznamenány větší porosty (např. PR U potoků).

Ohrožující faktory a péče o lokality

Vzhledem k tomu, že druh *Dicranum bonjeanii* vyhledává spíše okraje rašelinišť, je ohrožen především postupnou degradací těchto okrajových partií, které jsou často zanedbávány i na pravidelně obhospodařovaných lokalitách. Proto je třeba zamezit postupnému zarůstání a stínění okrajů rašelinných luk náletovými dřevinami. **Kromě pravidelného kvalitního managementu (každoroční kosení na nízké strniště, důkladné vyhrabání a včasné odklizení biomasy, pravidelné odstraňování mladého náletu) je vhodné zvážit i likvidaci starších dřevin (např. smrků), které lokalitu často při okrajích výrazně stíní.**

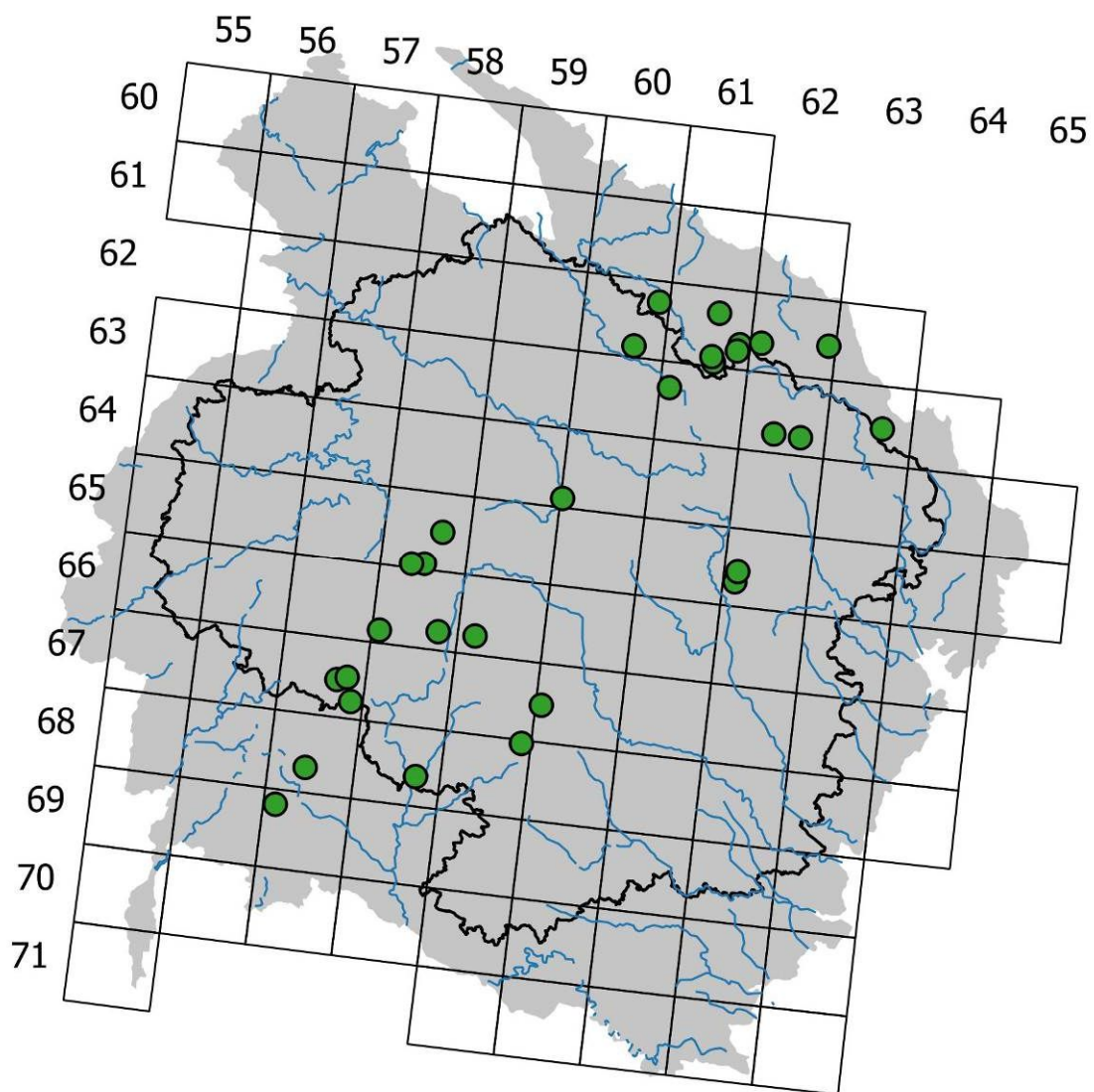
Zajímavosti

V PP Jezdovické rašeliniště byl druh *Dicranum bonjeanii* při inventarizačním průzkumu zaznamenán pouze na jediném místě. V době provádění průzkumu byly na lokalitě vykáceny vzrostlé smrky, čímž se celé rašeliniště značně prosvětlo. Během jedné sezóny došlo k výrazné expanzi druhu v několika okrajových částech, kde zřejmě dosud přežíval v nepatrných přehlížených porostech.

Seznam recentních lokalit

Českomoravská vrchovina – lokality v Kraji Vysočina:

Dolní Věžnice: Bejčína, výrazné prameniště v luční enklávě mezi poli, 1 km JZ od většího rybníka v obci, 485 m n. m. (49°30'42"N, 15°40'14"E); **Dušejov:** PR Chvojnov, rašeliniště na pravém břehu Jedlovského potoka, 1,1 km Z od středu Dušejova, 605 m n. m. (49°24'27"N, 15°25'08"E); **Hluboká u Krucemburku:** PR Řeka, komplex slatinných luk 0,5 km SSZ od středu obce, 560 m n. m. (49°40'02"N, 15°51'08"E); **Horní Bory:** Nad Horníkem, niva drobného potoka vyplněná výjimečným slatiništěm (hadec v podloží), mezi severním okrajem obce a lesem, 530 m n. m. (49°25'52"N, 16°01'24"E); **Horní Bory:** PP Mrázkova louka, rašelinná louka mezi lesy, nad silnicí směr Rousměrov, 2,1 km S od kostela v H. Borech, 545 m n. m. (49°26'40"N, 16°01'36"E); **Hrutov:** PR Na podlesích, rašeliniště a rašelinné louky v údolí, 0,9 km ZJZ od středu obce, 570 m n. m. (49°14'49"N, 15°40'40"E); **Jezdovice:** PP Jezdovické rašeliniště, 1,6 km Z od středu obce, 575 m n. m. (49°19'25"N, 15°27'42"E); **Jihlávka:** PR V Lisovech, komplex rašelinných luk 1,3 km JZ od žel. stanice Jihlávka, 650 m n. m. (49°14'51"N, 15°16'41"E); **Kadov:** malé prameniště na jižním okraji osady Kadůvek, 700 m n. m. (49°37'27"N, 16°03'56"E); **Kaliště (u Horních Dubenek):** PR Rašeliniště Kaliště, rašelinné louky V od žel. stanice Jihlávka, 650 m n. m. (49°15'07"N, 15°17'50"E); **Klátovec:** EVL Zhejral, komplex rašelinných luk okolo rybníka Zhejral 0,8–1,6 km V od středu obce, 675–695 m n. m. (49°13'19"N, 15°18'35"E); **Kuklík:** prameniště na pravém břehu říčky Fryšávky uprostřed hospodářské louky, 0,3 km J od části obce Kuklík-Bořina a 0,3 km S od části obce Kuklík-Chobot, 634 m n. m. (49°37'24"N, 16°07'05"E);

Rozšíření *Dicranum bonjeanii*; zelený bod – recentní výskyt, černá linie – Kraj Vysočina, modrá linie – řeky, šedivá plocha – Českomoravská vrchovina.

Loučky: PR Rašeliniště Loučky, soustava vlhkých luk, bažinných olšin a malých minerotrofních rašelinišť v údolí Loučského potoka, 2 km Z od obce, 590 m n. m. (49°19'26"N, 15°32'02"E); **Milíčov:** PR Na Oklice, rašeliniště na pramenech Milíčovského potoka, cca 1 km SSV od středu obce, 660 m n. m. (49°24'20"N, 15°23'39"E); **Myslůvka:** VKP Na Klátově, prameniště 850 m JV od obce Myslůvka, 480 m n. m. (49°08'16"N, 15°27'09"E); **Opatov:** PR Opatovské zákopy, rašelinná louka mezi lesy, v dolní části PR, 3,3 km od středu obce, 630 m n. m. (49°11'45"N, 15°38'54"E); **Podmoklany:** PR Zlatá louka, slatinná louka 600 m J od středu obce, 470 m n. m. (49°42'52"N, 15°46'25"E); **Šimanov:** PR Šimanovské rašeliniště, rašeliniště při Maršovském potoku, 0,7 km JJZ od středu obce, 605 m n. m. (49°27'02"N, 15°26'48"E); **Švábov:** PR U potoků, rašeliniště na okraji nivy pod železnicí, u soutoku Švábovského potoka s Jihlavou, 1,1 km SZ od středu obce, 565 m n. m. (49°18'59"N, 15°20'53"E).

Českomoravská vrchovina – lokality mimo Kraj Vysočina:

Borová: Louky pod koupalištěm, rašelinná louka uprostřed chatové osady, 0,5 km Z od žel. nádraží v obci, 630 m n. m. (49°44'34"N, 16°09'10"E); **Hlinsko:** PP Ratajské rybníky, komplex rašelinných luk a rybníků 1 km SV od Hlinska, 585 m n. m. (49°46'06"N, 15°55'58"E); **Kameničky:** PR Volákův kopec, louky na S a V úpatí Vojtěchova kopce, 630–650 m n. m. (49°43'54"N, 15°58'46"E); **Kameničky:** rašelinné louky na SV břehu rybníka Krejcar, 1,7 km JJV od středu obce, 630 m n. m. (49°43'24"N, 15°58'33"E); **Kaproun:** NPP Kaproun, 0,7 km VSV od obce, 670 m n. m. (49°04'51"N, 15°11'24"E); **Korouhev:** Suchopýrek, rašelinná louka v lese Královec, 2 km JZ od nádrže Peklo, 650 m n. m. (49°38'46"N, 16°16'31"E); **Suchdol u Kunžaku:** PP

Rašeliniště u Suchdola, rašeliniště při SZ okraji obce Suchdol, 625 m n. m. (49°07'55"N, 15°14'18"E); **Svratouch:** PP U Tučkovy hájenky, rašelinné louky na S okraji obce, 700 m n. m. (49°44'12"N, 16°01'16"E); **Trhová Kamenice:** PP Buchtovka, rašelinná louka s pramennými vývěry, 1,5 km J od středu obce, 540 m n. m. (49°46'24"N, 15°48'47"E); **Vortová:** PP Návesník, rašelinná louka 500 m Z od středu obce, 620 m n. m. (49°42'45"N, 15°55'39"E); **Vortová:** PP Zlámanec, rašelinná louka JJZ od středu obce, 620 m n. m. (49°42'20"N, 15°55'55"E).